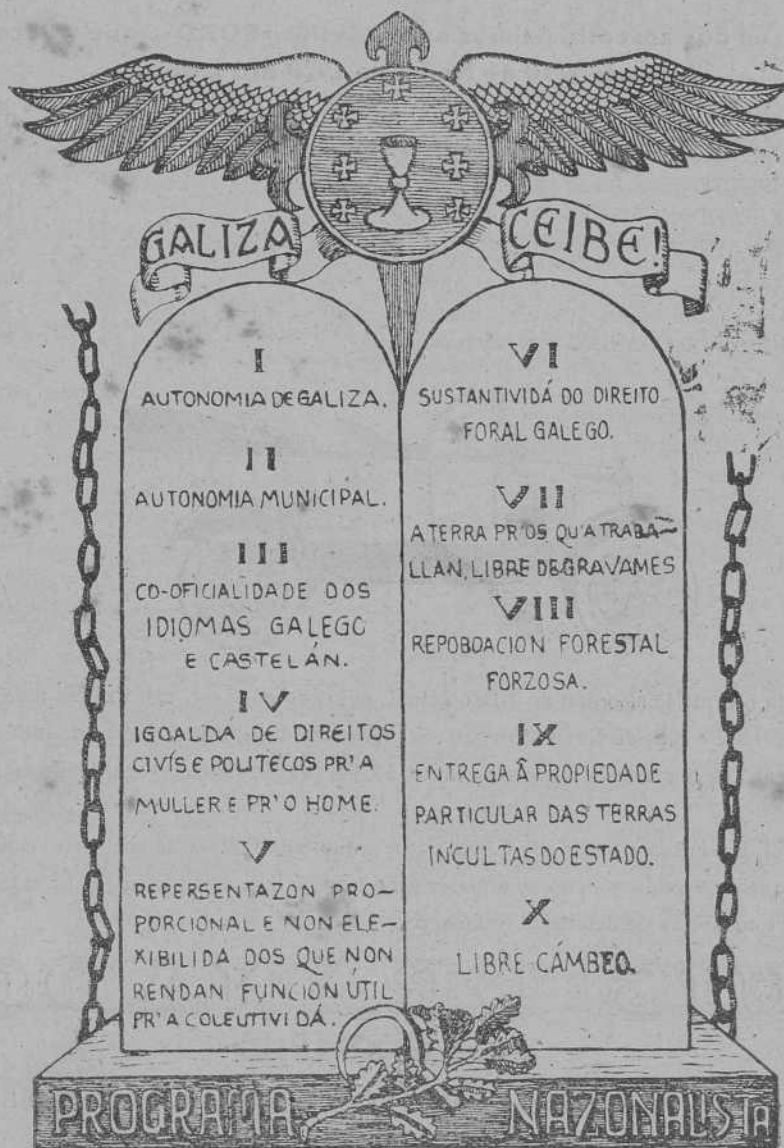

A NOSA TERRA

Idearium da «Irmandade da Fala» na Galiza e nas colonias
d'América e Portugal

ANO MCMXXI

PREZOS DE SUSCRIZON: Na Cruña, 6 mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 ptas.
América, trimestre, 2 ptas.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adiantados

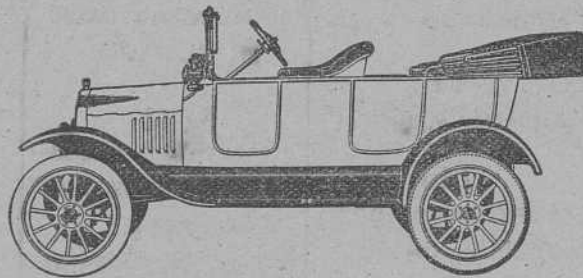
Redaición e Administración: Praza María Pita. 17. baixos. CAUÑA

Ford

EL AUTOMÓVIL UNIVERSAL

Prezos dos acreditadísimos automóviles «FORD», que rexiron dende o 10 de Nadal do 1920 até a data;

		Pesetas
CHASSIS COMUN.		6.750
VOITURETTE	para 2 pasaxeiros—aberto con arranque.	8.100
VOITURETTE	> 2 > > sin >	7.450
DOBLE FAETON	> 5 > > con >	8.650
DOBLE FAETON	> 5 > > sin >	7.950
COUPELET	> 2 > > pechado con >	10.550
SEDAN	> 5 > > con >	12.200
CHASSIS AUTO-CAMION,	con neumáticos	8.050

Con motivo da recente Real orden do 19 do actual, poñendo en vigor, con lixeiras modificacións, o antigo arancel que rexiu até o mes de Nadal do 1920, os prezos citados sufrirán unha enorme baixa, o que teño o gusto de participar aos numerosos clientes do auto FORD que estiveran agardando esta redución pra merca do mesmo.

Axiña recibirei da «Fábrica Ford», de Cádiz, outra importante remesa de coches e camiós, polo que os interesados en adquirilos axiña poden enviarme os seus pedidos pra evitar demoras na entrega.

Pra informes e toda crás de detalles diríxanse a

LUIS GRANADOS
AXENTE

Oficiña, Exposición, Garaxe e Salón de venda de pezas de recambio e toda crás de accesorios para automóviles

Payo Gómez, 5 A Cruña **Teresa Herrera, 6**

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL

ANO V—NÚMERO 143 — I.º JULIO 1921

Balance galeguista do mes de San Xoan

Este mes de San Xoan foi un mes realmente galeguista, enxebre, prova cristiãña de canto gañan tarreo as nosas doutrinas. Prova de coma se vai facendo unha concencia nazonal, gracias ao santo e infatigábel esforzo das "Irmandades da Fala".

No Ateneo de Vigo e coincidindo co'a Exposición de paixases do mais galego dos nosos pintores paisaxistas, Imeldo Corral léronse cousas escritas na linguo pátria: O poema "O cavaleiro do Sant Graal" de Cabanillas, e os versos novos millores de Eladio Rodríguez González.

Na Cruña houbo un acto de lembranza ao inefescente Tettamancy no que tódol-os que n'él tomaron parte faláron en galego (representacións da Academia Galega, do Concello e do "Circo d'Artesanos") e unha festa académica para lle dar ingreso ao señor Martelo Pauman, presidida pol-o velliño patriano ilustre Murguía, na que o mesmo o recipiendario que o señor Carré Aldao empregaron nos seus notabres discursos o noso idioma. E se isto non fora aínda d'abondo, o apraudido e admirado coro "Cántigas da Terra" dou un formoso concerto no teatro, pol-o que lle testimoniámol-a nosa embora, tendo o hó xeito de por os programas anunciadores en galego.

E derradeiramente organizase en Vigo a xúrdia a grande assembleia popular iniciada pol-a "Mocidade Galeguista" para recramal-a urxente autorización que consinta emitire o empréstito das obras d'aquel porto, na que cáseque tódol-os oradores espresáranse no idioma pátrio.

Ora, ¿xurde ou non o galeguismo enxebre? ¿Imos ou non camiño do trunfo?

¿E aínda haberá galegos desleigados que lle neguen o seu apoio ás beneméritas "Irmandades"?

Pois o mes de San, Xoan aínda tivo outra boa nova para a redención pátria: a vitoria de tres candidatos agrarios nas eleccións provinciais de Pontevedra, señores Vivente G. Temes, Waldo Gil e Dionisio Quintillán e a xa coñecida do señor Vázquez Enríquez, na da Cruña.

A seguirmos loitando con azos rexos, que o porvir e noso e Galiza axiña ha de se ollare ceibe.

CON FERREÑAS E PANDEIRO

(—+)³ × (—+)⁵

Non hai muito lin n'un xurnal a crítica d'un libro de versos galegos. O crítico no nome da gramática condenaba os versos á pena capital. "Con outra ortografía poderían pasare, más con isa, non pasan." Dijo e firmou.

Eu, que teño un medo cerval á crítica, din en tremar como un pajariño novo, e, encanto me pasou o susto, jurei mergullar-me na pucigueira ortográfica e sahire feito un gramático ou mortere afogado entre o apóstrofo, e a raia curta.

Livros e vagar, dijen eu. E din-me á cata da mai do año. Busquei os libros do crítico. Sulaguei-me n'iles e... por pouco morro. Aquel crítico podería seve frade e aínda predicador, pero non era Frai Ejemplo.

Val a vida d'un home algo mais que un apóstrofo menos? Pois que todos s'espellen no meu caso e o que queira que escarmente en testa allea, que como dijo o outro...

Deixemol-os refrás. Tamén fan como os gramáticos: nin están d'acordo consigo mesmos nin co a realidade.

Gramáticos e refrás? Roupa feita, pantalós de "gatillo" e chaquetas de "refacción".

Ora, unha cousa é a gramática e outra a ortografía.

A ortografía!

Vosotros, os que escribides, sabedel-o. Pasadesvos ao millor unha mañá enteira debruzados pedo Pindo, agardando pol-as musas; como, si a man ben ten-as entretidas calquer poeta parolleiro, d'ises que miden as versas c'o miriámetro para non perderes o tempo, botádeslle unha ollada ao dicionario e lembrades as regras.

Os viños do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máximu d-a "delicadeza"

Bodegas da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes—Ourense

Representante na Cruña: Waldo Losada

lexicográficas: entre o fume d'un cigarro dades-lle un repasiño a construción enxebre; e cando ides a poñal-o pe no terreo da prosodia, bican-vos a musas ma frente e... veña parola.

Quén non sabe o que é conversar co as musas? Para o que n'ó saiba abonde decire que isa parola tira las ganas de comere. D'eiqui a trabucada relación do poeta co'a fame. Eu, que ás veces teño os meus paliques c'o ilas, saio sempre con dor de cabeza, sinto en col da miña frente unha cousa asi como o peso d'un loureiro de trinta anos con tronco e todo.

E cando un se ve ja camiño da inmortalidade, aparece de socato o crítico ortográfico e di-lle ás almas amarelas d'enveja. "Ise verso non val: faltan-lle catro apóstrofos e sete guiós..."

En vao berraredes: "As falas son prosodia, analogía e sintaxis; a ortografía e tan faxeira que abonda "soletreare" para falare e discutila.

A ortografía!

A criada de Moliere ben puido sere unha ena n'isto do uso do apóstrofo e demais signos auxiliares. Non que non.

E si unha mala avella perde un enjamio, por qué un par d'apóstrofos e media ducia de raias curtas non han de perdere unha obra?

Non hai mais remedio, pois, que uniformare o

uso dos reviraganchos e poñel-os a ben c'os guiós. A luita non pode sere mais sanguineira, o resultado non se ve ainda e o sangue enche o río.

Quén tivo a culpa? Fallemos en justicia. Foi o auóstrofo! Como muitos homes afeitos a viviren nas culturas fósiles a cabeza e hixose imperialista, irrumpiu nos dominios do guión e ficou plantejada a sua dictadura ortográfica. O guión, de primeiras, achantou-se; e cando ja todos se rían a gargalladas da sua derrota, brinca no apóstrofo e non deixa un san.

Hai que rematar, por humanidade, co ista guerra civil ortográfica. Con collere aos dous revertíos pola orella e poñel-os no canto que a cada un l'aquece, ja está.

E il non é unha vergonza que, os que escrivimos en galego, cando sahimos á cata do apóstrofo e da raia curta, fagamos o papel de pescadores á turba?

Vos que o entendedes, falai-me d'iso.

Eu ergo o meu corazón e, no balbordo da luita, falo-lle ao apóstrofo e a raia curta:

"Haja paz e veña un neto".

Que traducido ao latin, quer decire:

"Pax vobis".

Victoriano TAIBO,

Da velada homenaxe a Francisco Tettamánc

Unhas liñas de Murguía

Discurso do irmán A. Villar Ponte

"Aquí me tés inolvidable amigo. Aquí veño ferido coma tí e próximo á partida, pois quero n'este instante ofrecerche a miña oración pregando ao ceo o descanso que merez a tua alma bondadosa e leal, porque partiches d'este mundo, sin deixar un só lixo nos recordos, nin a mais levián ferida no corazón dos homes."

Manoel MURGUIA.

¡Sinxelas i-elocuentes palabras do ilustre patriano, do velliño mestre, que poideran servir d'epitafio sobre a cova onde durme o derradeiro sono o probe irmán a quen relembramos!

¡Sinxelas i-elocuentes palabras que han contrastaren fortemente co'as miñas!..

Nunca me erguín eu en ningures disposto a falar, irmáns e amigos, c'unha tan fonda tristura na i-alma e un amargor tan grande no corazón com' hoxe. Nunca no meu cerebro latexaron pensamentos tan acedos. Y-é que eu que moito sei da ingratidade humana, nunca soupen tanto como agora despois da morte de Francisco Tettamancy. Poucas veces foi tan ingrata unha terra con ninguén, com'o ten sido a Cruña c'o vello irmán fundador que hoxe choramos.

Aquí onde se lle renden tributo a total-as mentiras convencionaes que levan un nome propio, obra da adúlona adxetivación periodística, aquí onde se roclama xenío a calquer rapaz que fai catro versos ou emporea unha vara de lenzo ou fai un debuxo estravagante porque non'o sabe facer "en cristiano", pode pasar inadvertida a figura representativa i-exemplar de quen, coma Tettamancy, adicóuse a

enaltecer-la Terra patria c'o seu cerebro i-a dignificado arte da amizade c'o seu corazón, dend'os seus primeiros anos mozos até o momento mesmo de ceibar o derradeiro layo xa vello e cheio de doores.

Tettamancy fixo un labor parexo que poucas veces logra conxuntarse n'un solo home: o cerebral i-o cordial. Soupo ter un cerebro infatigabel para erguer os valores da Terra; un cerebro soilo para Galiza i-un corazón para todos. Un corazón sempre aceso pol-a fidalguía, un corazón sempre mozo, un corazón sempre san, limpo dos bacilos da envexa. Y-ese corazón xa non sangra nin latexa. Ese corazón xa e terra da nosa Terra. E agora que tería de ser mais noso é cando o esquecemento, un esquecemento sin nome, anda a rilar na sua lembranza.

Pois eu, home tamén de corazón, quero facer aquí hoxe a autosis do corazón de Tettamancy. Impónna a xusticia estrita. Xa que con él se cometeu o crime infamante do esquecemento mais vil.

Un home de corazón xa é hoxe unha cousa extraordinaria e insólita. Un home de corazón en estes tempos de decadencia moral e de crise do sentimento ten un outo valor digno de se loubare sin trégo-las. Porque agora o estómago i-a médula son os principais motores de total-as accións humanas. Agora condicionase tod'a vida social ao estómago i-a médula. C-o amor e sensuealismo e comenencia i-o ideal diñeiro ou axionllamento ante o diñeiro. Y-a historia de Tettamancy é a historia d'un home que tivo corazón. ¡Historia pasada de moda, pol-o mesmo, inda que refrexe unha actualidade!

Pero eu espóndome a ser chatado de "demodé"—

que de tal chata sufriron tódol-os apóstoles de tódol-os credos, pois somentes achándose fora da moda corrente se pode facer un apostolado—eu arguendo nas miñas mans n'este santo sacrificio da amizade e da xusticia o corazón de Tettamancy, com'unha hostia vermella que latexou con afeuto para cantos a él sacaroaron, e que non poderemos nunca comparar co'a rosa de cen follas, empregando a bela metáfora, porque xamais tivo espiñas, eu arguendo en alto ese corazón que fun buscar á cova do cemiterio, onde esmagado jacia pol-o peso enorme d'unha montaña d'esquecimentos cheia dos feitos da ingratidade que é a planta propia das terras que non dan nada—i-a terra que acocha ós mortos que non deixan herdeiros poderosos nada pode xa dar de si—amóstrovolvo tal e coma il foi...

Lembraí aquela fermosa lenda d'un inspirado poeta hespañol. A noiva lle eisixe ao noivo que lle traya coma agasallo o corazón da súa nai que adora n'él e que só vive para él. Y-o noivo que non sabe resistir ante o imperativo cruel da noiva, que entre perder a noiva ou perdere á nai prefere perder á nai, sacrifica a esta, ohántalle un puñal no peito e estraíndolle a viscera do afeuto, envolta n'un pano lévalle á noiva como ofrenda. Dentro do pano o corazón quente e sangrante inda latexa. Sínteo o mozo horrorizado. Mas o amore ten sobre d'el fondo dominio. E corre cara a noiva que o agarda, cáseque sin folgos. Y-o correre tropeza n'un croyo do camiño e cai debruzado no chan. Y-entón ouce que o corazón da nai, da pobre nai sacrificada por él aos caprichos d'unha mala muller lle di cheio de tenro e doce agarimo: "Fíxecheste daño, manéche, meu filloño?"

Pois os que serviron á ingratidade, como a unha noiva cruel, sacrificando o sentimento da Terra que non outra cousa significa deixar no esquecemento os seus valores; os que tanto agarimou Tettamancy en vida para que eles olvidaran de morto, estou seguro que de ser posible que volvese a latexar aquel grande corazón, en tódol-os reveses da existencia tornárian a velo a súa veira, nobre e solícito, e disposto a lles pagare o crime da súa indiferencia miserabel co'a lealtade do amore mais altruista.

E faíse tanto a escelitude do corazón do pobre D. Fuco, cando se considera que tiña motivos para unha continua amargura derivada de tristes e traxicas fatalidades que pesaban sobre o seu fogar e sobre a súa intimidade. Era un artista do sentimento, un artista da amizade, que a da amizade é unha arte como demostrou moi ben Eugenio D'Ors, cáseque descoñecida na Hespaña; cáseque tan descoñecida, según dito pensador, com'a arte do diálogo.

Pero poderán esquecer a Tettamancy as xeneracións actuaes, estas xeneracións de tránsito, estas xeneracións despersonalizadas i-escravas, que consintén sin protesta que os cucos galeguíños de Madrid, amostren adulonamente a Bugallal com'unha gloria da Terra, mentras vive, que a Besada lle fixeron o mesmo en tanto alentou, esquecéndoo despois de morto, e piden grandezas d'Hespaña para quenes nunca en ningures traballaron pol-a grandeza de Galicia.

Aquí, onde foi posible que se fixera fillo adoptivo a un cronista americano que aldraxou aos galegos; aquí onde s'esquecen as nosas glorias, n'un indigno rebaixamento dos propios valores, para buscar entros estranxeiros e alleos nomes cos que bautizar os parques; aquí onde, s'enche de fachenda a boca das xentes ao decir que un Dato era galego por ter nacido por casualidade na nosa Terra, e se ignora, verbigracia, quen foi Nicomedes Pastor Díaz, aquí onde se tolera que poidan usurpal-o nome de parlamentarios galegos aqueles que tiveron ouvidos xordos para o heroísmo das mulleres de Sálvora e para os crimes cometidos co'as labregas de Nebra, Osera, Sofán e Narón, i-en troques únense coma un solo ho-

me dispostos a ensayaren unha reverencia de pavana diante d'unha vanagloria aristocrática, porque isto é de bon tono e non compromete a nada, aquí onde ningún pide pra viuda de Said Armesto unha axuda económica que precisa, cando o Estado ven concedendo axudas d'isa crás a moitas nais e viúvas d'artistas e escritores, d'outras terras, aquí onde a ninguén lle caiu a cara de vergoña vendo como un etalán tiña que solicitar unha pensión para as fillas de Rosalía Castro porque ningún galego se lembrara d'elas, aquí onde o que concede unha subvención para adouquinar unha rua ou construír un edificio, tense por mais digno d'homenaxes que o que fai un poema, ou escribe unha Historia, ou fixa un valor espiritual, aquí onde ante a polacada de un Poncio, representante do centralismo, cáseque ninguén tivo valer para erguel-a súa voz en protesta digna e masculina, aquí, dígovos, non pode estrañarnos de que Tettamancy áchese esquecido. Somos un pobo escravo, sin alma e sin corazón, com'as colonias e as fautorías. Un pobo que non quer a súa liberdade por medo a sentir a saudade da escravitude, que é a saudade mais vergoñosa i-a prova de degradación suprema á que pode chegar un país. Pro con este pobo escravo exerceremos a mais nobre, a única nobre das tiranías: a de forzalo para que sexa libre.

Todos sabedes das obras de Tettamancy e non vos vou a falar delas. Todos sabedes que él escribiu a Historia comercial da Cruña i-a do Faro d'Hércules i-a das aicións de galos e britanos na nosa Terra. Todos sabedes que gracias a él foron reabilitados os mártires de Carral, librándose de perecer no esquecemento o sumario orixinal da causa que condenou a morte a Solis i-os seus compañeiros de nobre rebeldía. Todos sabedes canto tivo de bô e xeneroso.

Pois nós, os bos e xenerosos, os únicos dignos de nos chamar galegos e os únicos que somos galegos conscientes, lembrémonos do que o querido D. Fuco nos aconsella ao romate do seu folleto nomeado "Victor Said Armesto":

"Proseguid na gran obra de que nos falou Faraldo, petando con man forte na alma colectiva da nosa patria para que acabe d'espertar xifra do sono en que está debruzada e do que comenza xa a espaxer, pol-o milagre da nosa meiga fala, virada en arma de combate e propaganda pol-os nosos elocuentes e cultos oradores. Enxérganse pol-o horizonte las rayolas d'unha nova alborada de redención; e cegos serán os que non vexan que Galicia aspira a ela. Poñamos, pois, fe e esperanzas nas enerxías da raza, e o porvir será noso..."

Este é o testamento espiritual de D. Fuco. Esto nos deixa aconsellado. Temos un inolvidábel morto mais que manda... Outro novo morto que vive e vivirá tanto como viva Galicia.

***

En números sucesivos d'este boletín publicarémol-os nobres traballos dos irmáns Carré Aldao, Florencio Vaamonde e Johán Viqueira, asin coma un inspirado soneto de Branco Torres, lidos na velada de homenaxe a Tettamancy.

O lle dar acollida primeiramente ao discurso de Villar Ponte obedece á razón de que é o que perdería niais actualidade.

Na mesma velada falaron con grande elocuencia os irmáns Lugris Freire e Peña Novo.

Entrás adesiós lembramos duas moi sentidas: a do director da banda de música municipal de Lugo i-a de Ramón Villar Ponte.

Suscríbese vostede

A NOSA TERRA

Un consello

Desconfiada dos que, por amore á humanidade, din desenxerguértese de amare á Patria. ¡E tan fácil pôr os nosos amores nas estrelas! Ise amore pol-as abstraccións louxanas non molesta, nen eixe sacrificios, nen responde con ingratitudes. O difizle e amare moi de perto o que unhas vegadas é ledicia, outras vegadas dôr e moitas tristuras; ô que si cicaís nos alixeira a carga da vida, outras vegadas ô pasadume.

Iês que non aman perto o pertenden fagueraos creere que aman moi lonxe, lembran aos seres de sensibilidade perturbada, que se non emocionan por nada na realidade, e choran ô antore ô lère unha novela.

O verdadeiro patriotismo, qui é amore e desexo da xustiza, non pode endexamais arredare a unhas razóns de outras, sen xuntalas estreitamente n'unha mesma aspiración. Como non hai patria sen familia, sen patria non pode habere humanidade.

R. V. P.

LETRAS IRMANS

Canção d'uma sombra

Ai, se não fosse a nevoa da manhã
E a velhinha janela onde me vou
Debruçar para ouvir a voz das cousas,
Eu não era o que son.
Se não fosse esta fonte que chorava
E como nós, cantava e que secou...
E este sol que eu comungo, de joelhos,
Eu não era o que son.
Ai, se não fosse este luar que chama
Os espectros á Vida, o se infiltrou
Como fluido magico, em meu sêr,
Eu não era o que son.
E se a estrela da tarde não brilhasse;
E se não fosse o vento que embatou
Meu coração e as nuvens nos seus braços,
Eu não era o que son.
Ai, se não fosse a noite misteriosa
Que meus olhos des ombras povoou
E de vozes sombrias meus ouvidos,
Eu não era o que son.
Sem esta terra funda e fundo rio
Que regue as azas e sobe em claro vôo;
Sem estes êrmos montes e arvoredos
Eu não era o que son.

Teixeira de PASCOAES.

A crise municipal

Ou o derradeiro mono sempre se afoga

Un bombeiro morto—Outro procesado

Un Poncio que na descomposición da traida de luz nas pingotas da auga d'unha mangueira de rego poido ollar — si aqui houbese cidadanía — unha "aurora boreal".

Un tolo afán d'algú pol-a pesca de "vara"... con borlas municipais.

Un axionllamento d'outros ante o repersentante mais outo do Poder central na provincia.

Y-unha laberqueria dos xornaes caciquis para sos-ter o mangoneo dos seus c'o alcalde.

Total, un enguedello ridículo.

Y un bombeiro morto

Y outro procesado.

Que a corda coma de coté sempre se rompe pol-o mais delgado.

E o derradeiro mono sempre se afoga.

Cando se xoga con auga e con lume...

***

Que o alcalde é unha persoa recta e honorabel? Ninguén o dubidou.

¿Que era insustituibel?

Ata agora o que él fixo, faceriao calquer alcalde de calquera sitio.

Impôr o imposto do inquilinato, e cobrando q's dous primeiros recibos case xuntos para amocadura do contribuinte.

Estabrecer o de arrastre. Que por certo debería estenderse ata os paseiantes da Rúa Real e dos Cantóns xa que a maoria son suxeitos "arrastrantes" e que arrastran d'abondo os pes ao andaren.

E pensar en impor ainda o Ve reparto veciñal.

¿Qué alcalde non facería o mesmo?

¿Pero atreveuse c'os solares e c'os intreses dos que fan axio c'as suas propiedades?

¿Imprantou algún imposto novo orixinal?

***

Honorabel, sí. Bô republicano, tamén.

Pero douxe mais presa en desagruar ao repersentante do caciquismo central que en comprimentar a correligionarios coma Marcelino Domingo verbi-gracia.

Non foi ás procesións, pero acudeu a recibir a un infante.

Era recto, mais gostaba da camarilla.

Moi democrata, pro non s'atreveu a pôr en craro si un bombeiro homilde tiña razón ou a tiña o Poncio.

Canta falla de gallardía hai ainda entr'os que s' din cidadáns conscientes!

¡Canto farsa e canta cuquería!

X.

Do problema mariñeiro na nosa terra

O que suscribe cumpre gustoso co debere de es- poñer a e Consello Permanente do Nazionalismo ga- lego a sua oponión encol do probrema mariñeiro na Galiza, eisi como tamén a mais doada solución de momento.

O probrema mariñeiro e cicaís o probrema social galego mais complexo pol-o leigamento que ten cos infnidos derivados d'él; e pol-o tanto coido se non pode faguer un humioso estudo de todo canto abar-

ca sen se dedicare de cheo a elo, dispoñdo de médeos e coñecimientos, por dicire técnicos, de q-a miña cativeza non dispoñ.

Vou dicir, pois, sintéticamente o que por riba ollou a miña miopia.

A clas mariñeira, que co-a labrega forma toda a economía da nosa Terra, carez na totalidade d-organización societaria, a d-ista falla depende tod-o seu malestar.

A historia da humanidade amostranos d-un xeito craro e incontrovertible e-a potencia "suxeito" finou pra imperar a potencia "colectividade", e todo aquilo que se non axeite a istas evolucións de perfeccionamiento da vida, fica fora da marcha triunfante do progreso n-un vexetare esmoracente e cautivo. Eis o estado da mariña galega.

Os chamados "apóstolos da relixión do traballo" decatáronse tamén d-ista falla d-organización dos mariñeiros, e trataron dos levar as suas "Casas del Pueblo", sen qu-isto dese ningún resultado práctico, porque se non fixaron en c-os obreiros do mare son un gremio que ten necesidades e aspiracións defrentes dos mais.

O sindicato cecais cumpre millor ista miseón.

De todol-os xeitos a clas mariñeira precisa urxentemente unha organización colectiva con lexislación propia e adoitada a sua vida, se ha de ocupare o posto que lle corresponde no libre e universal concerto do traballo.

A isto debe encamiñarse toda a labor nosa, pois os problemas e conflitos que n-actualidade se lle presentan os pesqueiros—como a desproporcionada utilidade do capital e o traballo, e a carencia de pre-cios de venda por falta de medeos de transporte do peixe o interior da península—non está na nosa man resolvelos, e resollos éstos, mañan presentans-ou-tros e eisí sempre mentres non se consiga a organiza-ción gremial.

Agora ben: ¿Que organización ha dárselle, e maneira de lla dare?

Despois de estudar—moi lixeiramente por falla de tempo—o pouco que n-iste senso levase feito na Hespaña, e que chegou o meu coñecimento, coído que, pol-o momento n-hai nada comparabre ós Positos de Pescadores creados por iniciativa do talentoso mariño D Alfredo Saralegui, que estudeou con amore no eistranxeiro canto pra iste ouxeto tense feito.

O Pósito e a gran institución, porque non somentes defende o pan de cada día, qu-e un sagrado, senon que vai a procura de facer d-homes incultos, cibern-dans consentas e úteis pra aí e pra sociedade.

Por ises folletos, debidos á xentileza do bon pai-sano D. José Rufo Pena, capitán d-iste porto, pódese coñecer en toda a sua amplitude a grande a admirabre creazón do honorable Saralegui.

N-ela veredes resoltos todol-os principais problemas mariñeiros, e decatárdevos de qu-é o xeito mais doado pra conquistar o ben estare da xente do mare.

Fixádevos ben qu-o que hai qu-arrincare de rai-za e a intromiseón do capital eisprotador no traba-

llo. Iste e o problema de todol-os problemas e a cau-sa de todol-os conflitos.

A xente mariñeira non sentiu hastra fai poucos anos a necesidade de ter un personalidade no con-certo do traballo, porqu-hastra esa data vivía unha vida súa, illada e patriarcal, e o pouco ou moito co-mar rendera partíase entr-eles, e si ben nos fixámos vivía isolada a mariña do resto dos homes; mais o vapor-capital d-esplotazón—viu a críare entre aqueles honrados e pacíficos traballadores o cisma maldito qu-enxendra a tiranía do señor i-o eiscravo.

O principio básico de toda ista grande obra ten de sere a transformazón do "vapor capital" en "va-por instrumento de traballo".

¿O Pósito pode facer isto? Co a Caixa Central de Crédito Marítimo, si, porque permitelle á entidade mariñeira Pósito facer vapores que haberan de sere os "vapores instrumentos de labore".

Ei van, pois, ises folletos; ledeos con detenimento, e queira Deus co noso esforzo chegue hastra donde chega o noso desexo.

"¡Pátroa ceibe!"

J. RODRIGUEZ DE VICENTE.

De Johan Airas

(S. XIV)

Pastorela

Pel-o soute verdecente
vin unha pastora andar
muito alongada da gente,
alzando a voz a cantar,
apertando-se na saia
cando saía la raia
do sol, nas ribas do mar.

E as aves que voaran
cando saía o alvor
todas d'amores cantaran
pel-as ramas d'arredor;
certo, qu'o qu'ali estivera
en nada pensar podese
senon samente en amor.

Alí estiven eu mui quedo
quiz falar e non ousei
pero dixen a gran medo:
Señora falar-vos hei
un pouco, se m'escoitardes
e ir-m'hei cando mandardes;
mais aquí non estarei.

Señor, por Santa María,
non estedes mais aquí,
mais ide-vos vosa vía,
faredes medida así;
pois os que aquí chegaren
e conmigo vos acharen
ben dirán: mais houv'alí!

FOLLAS NOVAS

Libros e Revistas

"Xente da aldea".

Con este nome, n'un elegante libro, ten publicado Alfredo Pedro Guisado un feixiño de versos galegos. O libro ao seu fronte leva un viñeta de Castela que acredita o talento do mestre. O libro áchase dedicado ao gran debuxante de Rianxo.

O autor de "Xente da aldea" é portugués, fillo de pais galegos. Dou xa a lus alguns libros de versos escritos na lingua de Teixeira Pascoaes. Agora, como ofrenda á terra dos seus maiores, fixo este en galego.

Indubidabelmente, a influencia portuguesa en col do galego que acredita nas belas poesías de "Xente da aldea" acaí moi ben, dándolles aos xiros sintásicos elegancia a cheas. Poríso nos layamos de que o querido amigo Alfredo ande a ceibar ás veces certos castellanismos e vocábulos falsos que nin no portugués nin no galego s'empregan. Entre outros, "ventana", "castillo", "rodilla", "novio", "lunar", "vôleu", "troyo", "lexos", etc. En troquez, coma Taibo e nós, usa "en col" por "sobre". Tamén n'algunha ocasión se non preocupa da armonía dos versos. Deixando uns longos i-outros curtos.

E porque trátase d'un libro moi notable, ategado d'inspiración, somos a mostrar taes defectos, que de ningún xeito perxudican grandemente a obra.

Alfredo Pedro Guisado, merez o nome de exquisito poeta. Quen escribiu "Esfolladas", "O cantar da fiadeira" e "O enterro", verbigracia, ten conquirido por dereito propio un posto honoroso no Parnaso galego.

Co'a embora deitada da i-alma unha aperta toda corazón.

"Poetas de Mondoñedo".

Noso bô amigo Eduardo Lence-Santar e Guitián, cronista da vila mindoniense, ten publicado no xornal da Cruña "El Ideal Gallego" un interesantísimo traballo que é unha verdadeira antoloxía de poetas do seu pobo, moitos d'eles descoñecidos cáseque por completo. Esceutuades. Leiras Pulpeiro e Noriega Varela.

Eduardo Lence, que tanto leva feito pol-a cultura galega con este novo traballo, prova canto é o seu talento e canto lle é deber a nosa poligrafía.

Dous novos libros.

No próximo número falaremos de dous novos libros, ambos portugueses: "Danças de roda" de Fernanda Castro e "Cantos indecisos" do glorioso Teixeira Pascoaes.

¡Viva Irlanda libre!

Os reis da Inglaterra foron a abertura do Parlamento do Norte da Irlanda.

Ise Parlamento de Belfast é unha farsa. Nasceu morto. Teñamos para él o noso desprezo. O imperio tirán dos irmáns irlandeses xa non pode enganar a ninguén.

Séipao o embaixador inglés na Hespaña que non quixo aceitar a protesta xusta dos nacionalistas galegos.

Unha recompensa xusta

O Goberno, canso xa de repartire a máns cheas buxetos de quincalla honorífica antre peniaguados e caciques, acaba de ter agora un rasgo de xusticia, otorgando ao señor don Enrique Peinador Lines a cruz d'Isabel a Católica.

Don Enrique Peinador é un dos poucos galegos que teñen postas tódalas suas actividades na obra do engrandecimento do seu pobo. Don Enrique Peinador é un fomentador desinteresado e infasible de toda canta manifestación d'arte e cultura anda a xermolare na Galiza.

A nosa embora garinosa ao bô galego.

As pirmeiras neves

Xa non quero mais ollarme
n-o craro cristal d'o espello,
qu'é moi triste, sendo novo,
n'íl aparecere vello.

N'é posibre! A xuventú
non se vai s'os corazóns
a carga levan dentro
d'infundabres ilusións.

Os brancos fíos de prata
que n-as miñas sens xurdiron
son pantasma d'os meus ollos
que n-o cristal ben non viron.

¿Neve xa n-a miña testa?
Non pode ser, non e non:
as folepas se derreten
ô calar d'o corazón.

S'o cristal se emperrechase
en decirme que se finda
a xuventú, eu direille
qu'o meu peito é novo aínda.

A. SANTOS VILA.

PENEIRANDO

Vaise faguer o primeiro "Congreso periodístico gallego", en Santiago.

De periodistas gallegos, querreráse dicire. Que galego, cero.

Mas xa falaremos d'isto con vagare.

***

Portela Valladares—vello político fracasado—fixo unha interpelación en col dos foros no Congreso.

Unha interpelación de cunheiro galego. D'isas de disimúlenme, señores, pro teño que falar o que falo c'o cuxeto de engaiolar aos parvos, sin compromiso maior para vostedes.

Total, que a redención dos agrarios ha ser obra d'eles mesmos.

***

Bugallal dixó que non hai caciques en Galicia. Achándose él en Madrid, os d'acó cáseque se esmorecen.

Tan noxento cación e il.

***

O tan sobado decreto de Besada, a nós non'os entusiasma, francamente.

Na práctica resulta unha cousa non doada. ¿Non sería millor que unha gran Asamblea agraria redáutase un ao xeito e lles esixira aos cunheiros que o defendesen?

Lloyd Real Holandés

ANSTERDAN

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

Servicio rápido por vapores correios desd'a Cruña e Vigo cada tres semanas

Línea de América do Sur

Vapor correo rápido . . .	«LIMBURGIA»
Id. id. id.	«Brabantia»
Id. id. id.	«GELRIA»

Línea de Cuba-Méjico e Nova Orleans

Vapor correo rápido . . .	«HOLLANDIA»
Id. id. id.	«FRISIA»
Id. id. id.	«ZEELANDIA»

Admiten pasaxeiros de Primeira, Segunda, Intermedia e Terceira crase.

As prazas teñen que solicitárense con anticipación.

Informará sobre precio de pasaxe e cabida

D. Raimundo Molina e Couceiro, Consignatario na Cruña e Vigo

Banco Español del Río de la Plata

Sucursal na Cruña - Casa matriz: BOS AIRES

FUNDADO EN 1886

Capital. . Pesos 100.000.000'00 m/ ou sexa Ptas. ouro 220.000.000'00

Fondo de reserva (inerada prima a recibir) Pesos 50.055.224'97 m/ ou sexa Ptas. ouro 110.121.797'93

Ten sucursales nos puntos seguintes:

REPÚBLICA ARXENTINA: (Casa matriz, BOS AIRES), ROSARIO DE SANTE FÉ, BAHÍA BLANCA e principais prazas da República

NO URUGUAY: MONTEVIDEO — NO BRASIL: RIO XANEIRO

EN EUROPA: MADRID, BARCELONA, VALENCIA, VIGO, BILBAO, A CRUÑA, SEVILLA, PARÍS, LONDRES, XÉNOVA E HAMBURGO

A Sucursal da Cruña encárgase de efectuar por conta dos seus clientes toda crás de operacións bancarias nas condicións máis favorabeis e acretará intreses nas contas correntes, tanto en pesetas como en moedas estranxeiras a tipos excepcionalmente ventaxosos

En conta corrente, intrés anual	2	por	100
En Caixa de Aforros, con libreta hasta 1.000 ptas., ...	3	»	»
En prazo fixo de tres meses	3	»	»
Idem id. 6 meses	3 1/2	»	»
Idem id. un ano.	4	»	»
A máis prazo		convencional	

Dirección telegráfica y telefónica: SPAINBANK.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

Vapores Correos de gran velocidade $\equiv$ Servicios directos dende o porto da Cruña

Próximas saídas DIREITAMENTE pra Habana e Veracruz

Vapor **FLANDRE** 29 de Xunio
" **ESPAGNE** 21 de Agosto

Prezo en Cámara para o vapor **FLANDRE**

		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.350 a 3.600	1.475 a 3.900
Segunda crase	"	1.100	1.200
Preferencia	"	950	1.010

Prezo en Cámara para o vapor **ESPAGNE**

		HABANA	VERACRUZ
Primeira (varias categorías)	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda	"	1.100 a 1.125	1.200 a 1.225
Preferencia	"	950	1.010
TERCEIRA CRAS	"	550	600

A estos precios hai que añadir os impostos

Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.

Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARINÁ, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo-A CRUÑA

COMPAGNIA CHARGEURS REUNIS

Compagnie Francaise de Navigation

Línea Brasil-Plata

Para os portos do Brasil, Montevideo e Bos Aires saíran d'este porto os mágnificos vapores rápidos a dobre hélice e de 10.000 toneladas

3 de Xulio **TROUDE**

25 de Xulio **CEYLAN**

Estos vapores ademiten pasaxeiros de 1.ª, 2.ª, 2.ª económica e 3.ª crás.

Prezo do billete en 1.ª crás a Río Xaneiro, ptas. 2.028; a Santos, 2.084; a Montevideo, 2.364; a Bos Aires, 2.448

En 2.ª intermedia, a Río Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos Aires, ptas. 973'75

Prezo en terceira, 484'60 pesetas

NOTA.—Nenos menores de 2 anos, un gratis por familia; de 2 a 5 anos cuarto pasaxe; de 5 a 10 anos, medio pasaxe; maiores de 10 anos, pasaxe enteiro

Para toda clase de informes dirixirse aos Axentes Xeneraes para Hespaña:

ANTONIO CONDE (Hijos) Telegramas: CHARGEURS-Plaza de Orense, 2-CRUÑA

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Saída do porto da Cruña para Bahía, Río de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día

sairá da Cruña o paquete correo

de 10.000 toneladas, admitindo carga^a e pasaxeiros.

		Pernambuco	Bahia	Río Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
En primeira crase.	Ptas.	1.215'90		1.506'90	1.555'40	1.700'90	1.749'40
En segunda crase.	"	894'95		967'70	991'95	1.064'70	1.113'25
En segunda intermedia.	"	690'50		690'60	690'60	690'60	690'60

Prezo do pasaxe en 3. crase a Brasil, Montevideo e Bos Aires (incruídos impostos), **Pesetas 485'60**

Para mais informes dirixirse aos seus consinatarios:

ANTONIO CONDE (Fillos) Praza d'Ourense, 2--A CRUÑA